

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

запису та збереження мови в цифровому форматі. Також наголошується на необхідності просування якісного контенту у соціальних мережах, щоб залучити молодь та популяризувати румейську культуру на міжнародному рівні. Вважається, що ця акція сприятиме переформулюванню ідентичності греків Надазов'я, звільненню від комплексу меншовартості, нав'язаного їм радянським режимом.

Частина опитаних вважає, що останнім часом спостерігається певна активізація молоді грецького походження навколо питання своєї мови, культури та ідентичності, і відповідно, зростає її обізнаність та активність навколо цих питань. Як причини цього явища вони зазначають розширення кругозору та повсякденного досвіду, потребу самовизначення в поліморфному, нестабільному та мінливому світі. Інша частина опитаних не вважає, що відбувається щось безпрецедентне, але наголошує на зміні способу передачі інформації, що полегшує комунікацію і сприяє поширенню ідей.

Представники старшого покоління дуже песимістично дивляться на перспективи румейської мови, оскільки немає соціальних умов для її функціонування. Представники молодшого покоління, навпаки, налаштовані робити все від них залежне для збереження румейської мови: створювати дидактичні матеріали румейською, а також оригінальну та перекладу румейську літературу, створювати та популяризувати в соцмережах стікер-паки румейською, заохочувати міксування мов та багатомовні практики у спілкуванні членів спільноти.

Література

1. Fairclough N. Language and power. London: Longman, 1989. 226 p.
2. Methods of Text and Discourse Analysis / Titscher S., Meyer M., Wodak R., Vetter E. SAGE Publications Ltd, 2000. 288 p.
3. UNESCO. Atlas of the world's languages in danger; Memory of peoples; 2010. URL: <https://www.unesco.org/tools/fileretrieve/43fdd320.pdf> (дата звернення: 26.12.2023).

Мараховська Наталя,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри романо-германської філології
Маріупольський державний університет

АРТ-ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ У СТВОРЕННІ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Відомо, що конструювання інклюзивного середовища є спрямованим на реалізацію відповідних організаційно-методичних умов в освітньому процесі з метою надання якісної

освіти її здобувачам, яка відповідає їхнім потребам та можливостям. Вважаємо доцільним розкрити потенціал арт-педагогічних методів для створення інклюзивного освітнього середовища, зокрема в навчанні іноземних мов. Відзначимо, що у сучасній науковій літературі арт-педагогіку розуміють у широкому значенні – як науку, галузь професійної педагогіки (О. Кирилова, Р. Павлюк та ін.) [3; 4], й у вузькому – як засіб, інновацію, поліфункціональну технологію навчання, виховання та розвитку (Т. Руденька, О. Тадеуш, Х. Хворост та ін.) [5; 6; 7]. Узагальнимо сутність поняття «арт-педагогіка» як галузь педагогіки, що ґрунтується на використанні мистецтва в освітньому процесі, а арт-педагогічні методи – як сукупність методів навчання на основі мистецтва, котрі застосовують для розвитку творчих (здатність до генерування та розвитку ідей, творчого самовираження), комунікативних (здатність вільно висловлювати спостереження, враження й думки) та соціальних (здатність ефективно взаємодіяти з іншими) умінь здобувачів освіти. У попередніх дослідженнях [1] розглядали можливості арт-педагогіки при навчанні іноземних мов у закладах загальної середньої освіти, проте необхідним є також виявити особливості застосування арт-педагогічних методів у процесі викладання іноземної мови в закладах вищої освіти.

У практичній роботі для створення інклюзивного освітнього середовища використовуємо твори візуального мистецтва (живопис, фотографію) на заняттях з іноземної (англійської) мови в Маріупольському державному університеті. Залучаємо студентів до аналізу картин за допомогою арт-педагогічних методів на основі програми Artful Thinking, розробленої педагогами Гарвардського університету та музейними педагогами Національної галереї мистецтв США. Наведемо приклад навчальних завдань [8, с. 13, 15, 19], які ми опанували під час участі у віртуальному літньому інституті для освітян «The Power of Art: Pathways to Critical Thinking and Social-Emotional Learning», організованого Національною галереєю мистецтв США 28-29 червня 2022 р.

1. ***What Makes You Say That?*** Look at the artwork or object and answer: *What's going on?*

What do you see that makes you say that?

2. ***Parts/Purposes/Complexities.*** Choose an artwork, object or topic and ask: *What are its parts? (What are its pieces, components?) What are its purposes? (What is it for, what does it do?) What are its complexities? (How is it complicated in its parts, purposes, the relationship between the two, or other ways?).*

3. ***See/Feel/Connect.*** Explore a work of art. *See: Look closely. What do you see? Feel: What feeling or emotion words come to mind as you look at this artwork? Connect: How might this artwork connect to your experience/chosen media?*

4. **Stories.** *What is the story? What is the human story? What is the world story? What is the new story*

Виконання таких навчально-мистецьких завдань уможливило створення інклюзивного освітнього середовища на заняттях з англійської мови, оскільки передбачає дотримання наступних принципів: повага до всіх думок, що висловлюються під час аналізу мистецького твору, уникнення стереотипізації, нетолерантних суджень; усвідомлення та толерантність до різноманітності, вільного самовираження людини; розвиток емпатії, умінь взаємодіяти та співпрацювати, й адаптувати комунікативні вміння до різних контекстів; прагнення самостійно здобувати знання щодо інших культур, розширювати світогляд.

Поділяємо точку зору Ю. Завалевського [2], який наголошує на необхідності вилучати дефектологічну й натомість вживати більш гуманну термінологію в освітньому процесі. Тому важливим для створення інклюзивного освітнього середовища на заняттях з англійської мови вважаємо опанування та використання здобувачами вищої освіти інклюзивної іншомовної лексики, яка не містить дискримінаційних посилань на расу, етнічну приналежність, стать, сексуальну орієнтацію, інвалідність та інші ознаки. Це є можливим завдяки виконанню наведених вище завдань на основі арт-педагогічних методів, зокрема тих, що передбачають розвиток емпатії та необхідність ужитися в роль головного героя мистецького твору: *Imagine you could engage in conversation with the person you chose. What questions would you ask to learn more about them?*

Література

1. Варава Л. А., Тищенко Л. В., Мараховська Н. В. Психолого-педагогічні умови навчання іноземної мови в інклюзивному класі. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути*: матеріали X між нар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 13 листопада 2020 р.). Київ, 2020. С. 332-336.

2. Завалевський Ю. І. Організаційно-методичні умови формування конкурентоспроможності вчителя в процесі інноваційної діяльності. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. № 11. С. 19-24.

3. Кирилова О. С. Поняття «артпедагогіка» у контексті науково-термінологічного апарату професійної педагогіки. *Молодь і ринок*. 2018. № 11. С. 160-164.

4. Павлюк Р. О. Артпедагогіка як наука: зміст, суть, значення та форми впровадження. *Педагогічний альманах*. 2013. № 17. С. 67-73.

5. Руденька Т. М. Арт-педагогіка як інновація сучасної професійно-педагогічної теорії і практики. *Наукові записки Ніжинськ. держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 4. С. 59–63.

6. Тадеуш О. М. Арт-педагогіка як поліфункціональна технологія навчання, виховання та розвитку. *Наукові записки Центральноукраїнськ. держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки.* 2018. № 170. С. 118-122.

7. Хворост Х. Ю. Психологічний потенціал арт-терапевтичних засобів у процесі навчання іноземної мови. *Психологічні перспективи.* 2017. Вип. 29. С. 322-334.

8. The Power of Art: Pathways to Critical Thinking and Social-Emotional Learning. Roadmap: A Concept Organizer for Your Learning Journey / National Gallery of Art. *Virtual Summer Institute for Educators.* June 28-29, 2022. 25 p.

Віктор Ніколаєнко,
старший викладач кафедри романо-германської філології
Маріупольський державний університет

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ XX СТОЛІТТЯ НА МІЖКУЛЬТУРНУ КОМУНІКАЦІЮ ТА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Лінгвокраїнознавча компетенція відіграє важливу роль та є невід'ємною складовою процесу навчання іноземній мові. Комунікативна компетенція, яку ми наразі визначаємо як здатність комунікувати іноземною мовою, вельми пов'язана з лінгвокраїнознавством тієї чи іншої країни, мова якої вивчається. Екстралінгвістичний аспект спілкування відіграє дуже важливу роль в якості акту комунікації.

Ми звикли чути, що на сьогоднішній день дуже великий вплив на усне мовлення робить так звана поп-культура або масова культура (культура побуту, розваг, інформації, яка панує в суспільстві). Ми можемо спостерігати це на прикладі як української мови, так і іноземних мов, які ми вивчаємо. Але цей процес впливу не почався вчора. Практично з появою засобів масової інформації (друковані, електричні та електронні, візуальні та аудіовізуальні тощо) почався широкий вплив цих ЗМІ на мову і мовлення.

Не залишилась в стороні і поп-музика, особливо пісенна творчість багатьох відомих (у всьому світі або лише на теренах країн своєї мови) виконавців. Якщо розглядати це явище на прикладі французької та німецької мов, то минуле століття залишило нам багато прикладів одиниць, які стали загальноживаними в суспільстві. Наприклад, вислів «Je t'aime... moi non plus!» («Я тебе кохаю... я теж ні!»), яке прийшло з відомої пісні французького автора та виконавця Сержа Гензбура, яку він виконав з відомою французькою акторкою Бріжит Бардо